

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Banca Poporală” Dej, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Casa de păstrare” Miercurea, „Casa de păstrare” Săliște, „Chiorana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crășana”, „Dețunata”, „Doina”, „Economia” Cokalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănițerul”, „Hațegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Induștria”, „Iulia”, „Lipovana”, „Lugoșana”, „Luceafărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”, „Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Sîlvania”, „Someșana”, „Steaua”, „Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana”, „Zlăgheana”, „Agricola”,
însoțire economică de magazin și anticipațiuni, Hunedoara.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
IOAN I. LAPĂDATU.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VIII.

Sibiu, 9 Decembrie 1906.

Nr. 49.

Repriviri.

Se pare că ne aflăm în ajunul unei nouă conferențe a băncilor noastre, înaintea căreia după toate probabilitățile se va supune spre deliberare probleme însemnate: însoțirea pe baze mai reale și mai durabile a institutelor noastre de bani. E un fapt acesta, pe care dacă-l vom ști aprepți și rezolvî după trebuință și cuviință e merit să pună bază unei ere cu adevărat conștiente în dezvoltarea economică și financiară din viitor a popoului nostru.

Știm că chestiunea este destul de bine cunoscută cercurilor noastre competente. Cu toate acestea nu credem, că vom face un lucru de prisos, dacă, cu această ocaziune, vom mai arunca o reprivire asupra lucrărilor și ideilor de care a fost stăpânită organizația de până acum a băncilor noastre cu delegațiunea și conferențele sale.

*

S'au împlinit opt ani de zile de când unul dintre conducătorii vieții noastre publice, dl Parteniū Cosma a convocat la o consfătuire comună pe toți reprezentanții băncilor române pentru a discuta situațiunea economică și financiară a acestor institute și pentru a afla măsuri potrivite și uniforme în scopul promovării și dezvoltării solide și a administrării corecte a lor. Conferența aceasta, care și-a instituit în Delegațiunea sa un organ permanent pentru continuarea lucrărilor sale și care s'a întrunit de atunci încoace încă de patruori, a fost prima de acest fel în întreaga țară. Ea a devenit memorabilă nu numai pentru dreptul și cinstea întâietății cât mai mult pentru ideile și lucrările de care a fost preocupată timp de aproape un deceniu.

*

Lucrările și ideile de cari au fost stăpânite Delegațiunea și conferențele băncilor noastre se pot împărți în două mari grupe. Deoparte e ideea controlului extern cu lucrările instituțiunii revizorilor experți. De altă parte sunt ideile și lucrările pentru consolidarea viitorului institutelor noastre de bani.

Ce s'a făcut pentru realizarea acestor idei e cunoscut.

*

În chestiunea controlului extern s'a isbutit a se decretă și introduce controla aparatului tehnic la bănci prin revizori specialiști, dar numai facultativ. Timpul însă a dovedit că atâta nu-i de ajuns. Chestiunea controlului extern e cu mult mai importantă, iar împrejurările cu mult mai pretențioase decât să se mulțamească cu un control extern facultativ. Și aceasta cu atât mai mult cu cât ideea controlului extern este astăzi la ordinea zilei nu numai la noi, ci în toate părțile lumii. Guverne, legislațiuni, cercuri de specialitate, presă etc., toate deopotrivă sunt preocupate de această idee, căreia cer să i-se dea soluțiunea cea mai corespunzătoare și cea mai bună. Mișcarea este generală; tendințele, planurile de rezolvire însă foarte diferite, unele chiar tendențioase și scârboase. În fața unor astfel de situațiuni factorii nostri de seamă — după cât deducem — sunt de acord că băncile noastre să se îngrijească a rezolvî chestiunea controlului din proprie inițiativă și în mod autonom. Și deoarece la noi și în străinătate s'a generalizat credința că controlul extern numai cu caracter obligativ are rațiune și îndreptățire, viitoarea noastră conferență va avea să se pronunțe hotărît în aceasta privință. Ea va avea să-și spună cuvântul: primește, acceptează sau nu ideea controlului extern obligator? Și dacă da, va avea să se pronunțe asupra modalităților

cu ajutorul cărora această idee să poată fi transpusă în faptă și în praxă. Ideea e studiată și modalitățile sunt propuse. Oamenii noștri nu vor avea decât să chibzuiască puțin asupra lucrului și să se pronunțe. Alegerea pentru ce e bun și de folos nu va fi nici-decum grea.

*

Trecând la al doilea grup de idei, la consolidarea financiară și asigurarea viitorului băncilor noastre, va trebui să recunoaștem, că poate la nici unul dintre popoarele acestei țări, nu s'a dat o atențiune mai corespunzătoare acestor idei decât la noi. Și cu toată tocmai noi, cei avizați exclusiv la ajutorul propriu, avem mai mare lipsă de consolidare în acțiunile noastre, cu deosebire pe terenul afacerilor de bancă, cu toate aceste rezultatele reale la care am ajuns sunt de tot neînsemnate. Numai o consolidare conștientă ne poate da nouă aceea, ce alții să nizuiesc să ne ia.

În conferențele de până acuma s'au discutat destul de amănunțit aceste idei. Ne sunt deci prea bine cunoscute. Nu știm — abia credem însă dacă viitoarea conferență se va mai ocupa direct de ele. De stricat n'ar strică. Rezultat practic însă cu greu ne-ar putea da. Oricum ar fi însă pe noi ne-ar bucura mai mult dacă s'ar isbuti să se creeze însoțirea proiectată a băncilor, care pe lângă ideea controlului extern ce ar fi chemată în prima linie să o rezolveze, ar fi cea mai competentă a afla modalitățile de lipsă pentruca ideile de consolidare financiară să nu rămână ca până acum numai idei și planuri, ci să se transpună în fapte și acțiuni. Fie!! (==)

Anuarul Băncilor Populare din România pe anul 1905.

(Fine).

Toate aceste lipsuri ce le-am constatat în mersul băncilor populare, le-am constatat numai pentru a arăta în ce direcțiune mișcarea trebuie să fie îndreptată pentru a ajunge la o organizare perfectă. Ele nu au împedecat însă băncile populare să între deja în moravurile populațiunii noastre rurale. Și cea mai bună dovadă că mișcarea astfel cum se înfățișează astăzi, cu toate schimbările ce trebuie introduse pentru a o desăvârși, se bucură totuși deja de o mare încredere pentru săteni, e faptul că în jurul băncilor populare aproape fără indemnul Cassei Centrale și uneori împotriva voinței ei s'au înființat o mulțime de societăți cooperative de producțiune și de consumație, menite să întregască mișcarea băncilor populare și să rezoalve sub toate înfățișerile lor chestiunile ce frământă țărâna noastră.

Printre aceste societăți cooperative cari s'au înființat în jurul băncilor populare, trebuie să menționăm în primul rând societățile cooperative de consumație. Asemenea societăți nu existau aproape de loc până la 1 Aprilie curent. De atunci și până astăzi s'au înființat peste 28. care toate funcționează în mod satisfăcător. Din punct de vedere al organizării, ele se prezintă astfel: cu ajutorul băncilor populare locale, se constituie o societate cooperativă. Conziliul de administrație cumpără mărfurile necesare locuitorilor, fixează prețurile de vânzare, și însărcinează cu vânzarea în prăvălie pe unul din asociați, dându-i un atât la sută asupra câștigului. Aceste magazine de consum fiind abia în primele luni ale funcționării lor ținem să semnalăm aci mai mult existența lor decât să ne rostim asupra mersului sau asupra înriurii pe care a avut-o în sate.

Bine înțeles Cassa Centrală va lupta să întărească organizarea acestor întreprinderi, va căuta precum a făcut-o deja, să le puie în legătură, cu casele mari pentru a le procura mărfuri de calitate bună și cu prețuri mai avantajoase, și în fine va veghea ca aceste întreprinderi să nu fie numai niște localuri de speculă și de corupțiune ca cărcimele de astăzi. Căci — și aci stă greutatea acestei chestiuni — societățile cooperative de consum sunt o spadă cu două tăișuri. Pe cât menirea, lor poate să fie însemnată mai ales în Moldova, unde aproape tot comerțul satei este în mâinile străinilor, pe atât aceste magazine de consum pot deveni niște instituțiuni dăunătoare, dacă ele rămân niște focare de alcoolism, și niște localuri în cari în interesul câtorva acționari se incurgiază și se speculează toate patimile sătenilor. Deasemenea au început a se forma în jurul băncilor populare și tovarășii pentru vânzarea în comun a produselor. Toți cei ce cunosc situația în satele noastre, toți cei ce știu pe ce prețuri derizorii sătenii vând azi produsele lor din lipsa lor de organizare în această privință, toți în fine ce știu abuzurile pe care cămătarii le fac cu cumpărările anticipate ale produselor, abia răsărite, toți aceștia cunosc indetul foloasele pe cari asemenea tovarășii de vânzare în comun sunt chemate să le aducă la sate și vor înțelege deasemenea de ce Cassa Centrală a luptat cu o deosebită stăruință pentru a complectă băncile populare prin organizarea vânzării în comun a produselor sătenești. Anul trecut câteva bănci populare din diferite părți ale țării au încercat cu succes vânzările în comun. Anul acesta nădăjduim că ele vor fi mult mai număroase.

Suntem însă cu totul la începutul acestei mișcări și trebuie să mărturisim că dacă progresele nu sunt așa de repezi precum am dorit-o, e fiindcă vânzările în comun se isbesc de două mari greutăți practice. În primul rând perceptorii fac fel de fel de greutăți cu prilejul ridicării de pe arie a produselor. Și deși prin ajutorul pe care ministerul de finanțe a binevoit a ni-l da, am reușit să înlăturăm în mare parte dacă nu în totul aceste neajunsuri, totuși prin faptul că sătenii fiind prea mult datori la stat din cauza crizei dela 1904, fiscul e silit să ia aproape tot produsul vânzării cerealelor, așa încât sătenii cari nu s'au obișnuit încă cu aceste tovarășii și se arată neîncredători față de ele, nu pot să vadă cu toată claritatea necesară folosul pe care-l dobândesc vânzând produsele în comun.

A doua greutate mai mare e, poate, lipsa de va-goane. Neputând predă mărfurile cu repeziciune și neputând încasa nici valoarea lor, sătenii cari pot aștepta mai puțin încă decât marii proprietari, se des-

curajază, părăsesc tovărășia și merg de vând produsele lor samsarilor cari mișună în jurul lor și care de mult pândeau neajunsurile întreprinderii și scomptau nerăbdarea sătenilor. Imprumutând băncile populare cât mai mult în viitor, în comptul productelor, ce se vor vinde în comun, credem că vom reuși să înlăturăm în mare parte greutățile arătate mai sus și să îndrumăm mișcarea spre propășirea dorită.

Ținem să mai semnalăm patru forme de societăți cooperative ce s'au format la sate în jurul băncilor populare și care azi nu sunt decât începutul unor mișcări care credem că pot și că vor avea o adâncă și binefăcătoare inriurire asupra dezvoltării economiei noastre naționale.

Aceste 4 feluri de societăți cooperative sunt: societăți cooperative de grădinarie, societăți cooperative de lăptărie, societăți cooperative de brutărie și societăți cooperative de exploatarea pădurilor.

În privința lăptăriilor cooperative nu avem decât una singură care să fi dat roade bune, cea dela Prund de lângă Pitești. Celelalte încercări nu au putut prinde, fie din cauza lipsei de cunoștințe a organizatorilor, fie mai ales din lipsă de debușuri și din greutatea mijloacelor de transport. Nefiind dintre cele mai urgente, credem că populațiunea rurală poate să mai întârzie înființarea lor, cu atât mai mult cu cât celelalte forme de cooperative dezvoltându-se la sate, vor dispărea și greutățile ce azi împedecă reușita lăptăriilor. Nu tot astfel stă chestiunea cu grădinile cooperative, organizarea și dezvoltarea acestor grădinării e în economia noastră națională o necesitate imperioasă și urgentă. Este o adevărată umilință pentru noi ea, într'o țeară a cărei viață economică toată e întemeiată de agricultură, cultura zarzavaturilor să fie aproape pretutindeni lăsată în mâinile străinilor, iar sătenii noștri să cumpere și să nu cultive ei zarzavaturile cu care se hrănesc.

Se știe că în fiecare an trec în Bulgaria peste 60 milioane, numai fiindcă Românii nu știu să cultive zarzavaturile. E aci un edevărat tribut de vasalitate pe care România independentă îl plătește Bulgariei. Această stare de lucruri nu mai poate dăinui. Cele două, trei încercări de grădinarie cooperativă ce s'au făcut în țară și mai ales în județul Valcea, dovedesc că aceste grădinării pot perfect de bine să funcționeze și că ele întimpină mult mai puține greutăți în mersul lor decât celelalte cooperative sătești. În asemenea condițiuni Cassa Centrală e hotărâtă să facă, prin agenții ei de control, prin curier și prin congrese, o vie propagandă pentru a înființa asemenea societăți și a pune capăt unuia din cele mai mari și, desigur, și cele mai ciudate rele de care suferă organizația noastră economică.

Societățile cooperative pentru exploatarea pădurilor ating un problem foarte delicat din viața economică a țării. Regiunile noastre muntoase și în special regiunile ce aparțin în devălmășie cetelor de moșneni formează una din marile bogății naționale, care e pe cale de a se perde și de a se risipi fără folos pentru țară. Dacă sătenii noștri din părțile muntoase ar fi încurajați și îndrumați mai de mult înspre cooperațiune, desigur că ei n'ar fi pierdut pe nimic bogățiile colosale ce le aveau și că n'ar fi rămas în mizeria în care sunt azi, când au început a se deșteptă, dar când munții lor sunt deja despoiați și amenințați să se prăvălească. Natural, exploatarea pădurilor seculare este o operațiune din cele mai grele, căci ea cere capital însemnat, o cunoștință a afacerilor și un simț comercial care poate ar fi fost mai

pe sus de puterile unor simple societăți cooperative sătenești. Nu este mai puțin adevărat însă că asemenea societăți ar fi putut exploata deocamdată loturi din aceste păduri seculare, asigurând membrilor săi pe deoparte o ocupațiune și un câștig, care ar fi folositor și lor și țării, iar pe de altă parte le-ar fi permis să aștepte până în ziua în care vor avea și cunoștințele și mijloacele necesare pentru a se avânta în exploatarea mai însemnate. Dar în sfârșit ceea ce s'a pierdut, e bun pierdut. Datoria noastră e să vedem și să scăpăm ce mai poate fi scăpat. În regiunile deluroase, la câmp și mai ales prin pădurile statului se dau în exploatare loturi mici de păduri. Exploatarea acestor loturi nu este peste puterile societăților cooperative sătenești. Ele au și mijloacele și puțința de a le lua în țare și de a păstra astfel pentru săteni un câștig de care până acum alții numai s'au folosit.

Ceea ce face că suntem datori să încurajăm și mai mult asemenea întreprinderi este și faptul că de exploatarea acestor păduri este legată soarta industriei rotăritului, dogăritului în mai multe părți ale țării, și tocmai din cauză că pădurile sunt exploatare de speculatori nu mai pot obține materia primă în condițiuni destul de bune pentru dezvoltarea industriei lor, și astfel multe din aceste industrii au început să piară.

Brutăriile cooperative cari s'au înființat nu au corespuns până acum în totul așteptărilor, din cauza lipsei unui personal pregătit și a greutății de bușurilor, precum și a concurenței. Când se vor dezvoltă însă magazinele de conzum, atunci ele vor putea și să se organizeze cu mai multă înlesnire și să găsească pentru desfacerea pâinei de bușurile necesare. De aceea aceste încercări ne apar ca un compliment al magazinelor de conzum. Dar un compliment de cea mai mare însemnătate, fiindcă astăzi în satele noastre mai toate brutăriile sunt în mâinile străinilor și este, desigur, aci iar una din aceste anomalii ale organizațiunii noastre economice, care ar trebui să dispară cât mai repede spre binele și cinstea țării.

Dupăcum se poate constata din tabelele dela fi-nele acestui anuar, toate aceste societăți cooperative nu sunt decât începuturi foarte slabe și foarte modeste, ceea ce este îmbucurător este că toate au izvorit din nevoile populațiunii rurale, că inițiativa n'a pornit dela centru, n'a venit de sus în jos, ci de jos în sus. Cassa Centrală s'a mărginit să le ajute și să le călăuzească numai după ce ele s'au manifestat la sate.

Tot astfel s'a întâmplat de altminteri și cu obștile sătești. Nu dela centru a pornit inițiativa înființării lor, ci dela țară, din nevoile adânci ale populațiunii noastre rurale. Dar aci nu ne mai găsim ca în cazul societăților cooperative în prezența unor încercări singuratică, ci în prezența unei mișcări puternice, care din zi în zi ia proporții mai mari și mai însemnate.

Nu avem intenția să arătăm în aceste pagine nici cauzele, nici semnificația, nici foloasele acestei mișcări. Nu avem să ne rostim decât asupra rezultatelor ei. În această prefață, va trebui să ne mulțumim, din nefericire cu câteva date numai, și aceasta fiindcă experiența pe care am făcut-o cu obștile sătești este prea scurtă pentru a putea să ne rostim pe deplin asupra roadelor lor. Din 37 obști câte există astăzi, numai 29 au intrat în posesia moșiilor pe care le-au luat în arândă. Celelalte sau sunt pe cale de a se constitui sau sunt constituite dar n'au reușit să ia în arândă moșiile, fie că contractele vechi nu au expirat, fie că cele noue nu au fost încă făcute. Și

din cele ce au intrat în posesie mai toate nu au terminat o campanie agricolă.

Pentru a judeca toată mișcarea nu avem decât 7 obști: Arsache (Vlașca), Comana (Vlașca), Pomârla (Dorohoi), Văculești (Dorohoi), Novaci (Gorj), Prigoreni (Iași) și Piua-Petri (Ialomița). Dintre acestea mai trebuie să scădem încă 2 și anume: Novaci (Gorj) și Piua-Petri (Ialomița), fiindcă pe moșiile pe cari le țin în arândă nu se face agricultură, toate servind numai pentru pășune și fâneațe. La drept vorbind nu ne rămân decât cinci obști. Ori, e lezne de înțeles că din mersul acestor obști nu vom trage nici o deducție generală asupra viitorului, oricât de mari ar fi speranțele pe care le-am avea într'ânsele și oricât de puternică ar fi credința noastră în deplina și strălucita lor reușită.

Totuș trebuie să spunem că aceste obști au dat cele mai bune rezultate, că au achitat regulat căștiurile proprietarilor, că au plătit datoriile pe care le-au contractat și că vor încheia anul cu aceste bilanțurile lor cu căștiuri frumoase.

Trebuie să spunem acest lucru, fiindcă greutățile prin cari aceste prime începuturi au trecut, au fost atât de mari și situația lor părea atât de disperată până să poată obține o organizare juridică și sprijinul Cassei Centrale, încât dacă au învins — și au învins — e fiindcă curentul e prea puternic pentruca ceva să-l poată opri în mersul lui.

Aceste obști au avut de luptat cu tot felul de greutăți, cu lacunele legilor, de care s'au folosit unii mandatarii de reacredință pentru a înlătura obștea și a se substitui ei, cu lipsa de experiență a conducătorilor, care nu aveau nici o instituție care să le poată da un sfat desinteresat și luminat, cu lipsa de credit, fiindcă până la înființarea Cassei Centrale, nimeni nu avea încredere în reușita obștilor; în sfârșit cu sfiala sau reaua voință a proprietarilor și cu vrăjmășia înverșunată a arândașilor, care din nefericire au găsit adeseori un complice vinovat în administrația locală. Și cu toate acestea obștile s'au organizat. Bine înțeles organizarea lor nu e încă pretutindeni perfectă, sunt încă modificări de făcut și fără îndoială, că și experiența ne va arăta multe lacune pe care azi nici nu le vedem. Dar în trăsături mari mecanismul este găsit și definitiv găsit. Sătenii împart pământul în loturi fie după sumele cu care au contribuit la formarea garanției și a primului câșt, fie după puterea lor de muncă, fie după ambele aceste două criterii. Loturile se distribuie în mai multe tarlale după calitatea pământului. Fiecare membru primește lotul ce i-se cuvine, proporțional în fiecare tarlă, pentruca să nu fie unii favorizați în dauna celorlalți.

Nimeni nu poate lua un lot mai mare de 10 sau 20 pogoane, oricare ar fi puterea lui de muncă sau bani cu care a contribuit la formarea garanției; aceasta pentru a împedea pe cei mai puternici sau pe cei mai bogați de-a asupri pe cei mai nevoiași.

Fiecare sătean plătește pământul pe care-l primește în bani. Prețul pe pogon sau pe falce se socotește având în vedere prețul arândeii, impozitele, cheltuielile de administrație și un atâta la sută pentru formarea fondului de rezervă. Dacă sătenii nu au bani se împrumută la bancă. În aceiași tarla toți sunt obligați să semene același fel de produse și să aibă o sămânță uniformă. Productele se vând în comun. Obștea reține partea ce i-se cuvine, iar restul reprezintă câștigul săteanului.

Cine cunoaște mecanismul complicat al invoie-

lilor din Muntenia și zistemul evaluărilor în bani a muncilor din Moldova cu tot cortegiul lor de interpretări și de șicane, nu poate să nu fie izbit de simplitatea luminoasă a mecanismului obștilor. Aci nu mai există nici zile de clacă, nici transporturi, nici resfeturi, nici vecinul amestec al isprăvniceilor și al oamenilor curtei, care adeseori fac tocmelele agricole mai apăsătoare și mai jignitoare decât condițiile ce cuprind.

Nu e deci de mirat că între aceste două forme care una cea a invoieiilor în dijmă sau în bani, este zistem primitiv necunoscut în țările civilizate și între cealaltă a obștilor, care se aseamănă cu zistemul tuturor țărilor civilizate, săteanul să nu prefere pe cea a obștilor și să nu urmeze adesea cu o supunere, mai mare decât am fi crezut-o, sfaturile ce li-se dau pentru a desăvârși organizația lor și a întreprinde prin ele o cultură mai zistematică și mai rațională. E în primul rând interesul care asigură înăuntrul obștei disciplina și progresul. Sătenii știu că dacă sunt excluși ei trebuie să recadă sub muncile grele și încălcite ce caracterizează azi zistemul nostru agrar.

În această privință trebuie să atragem aci atenția asupra marelui deosebiri ce există între obștile de azi, create în jurul băncilor populare, constituite în societăți cooperative de producție și supuse controlului statului și între ceace se înțelegea înainte sub denumirea de obște. Vechile obști erau un fel de devălmășie, ca devălmășia moșnenilor; fiecare luă și cultivă ce îi plăcea și cum îi plăcea, nici o regulă nu determină cu precizie obligațiunile și drepturile părților. Între aceste obști și cele de azi, e toată deosebirea care există între o întreprindere anarhică și într'o întreprindere organizată. Prin urmare, dacă cineva voiește să judece obștile de azi, și să știe dacă poate să le încredințeze proprietățile lui, el nu trebuie să se uite la obștile despre care a auzit pe vremuri, căci ele nu se aseamănă cu obștile de care ne ocupăm în acest Anuar decât cu numele.

Și tocmai pentruca acum ne găsim în prezența unei mișcări organizate, dispunând de cele trei elemente, ce de obicei lipsesc țăranilor noștri și osândesc la peire toate întreprinderile lor de credit, de lumină și de control, tocmai de aceea credem că în curând obștile sătești vor ocupa un loc de frunte în economia națională, contribuind puternic la rezolvarea problemului agrar, ce preocupă atât de mult toate capetele cugetătoare și toate cercurile ocârmuitoare ale acestei țări.

Din cele ce preced se poate vedea că mișcarea a intrat într'o fază de activitate intensă și de propășire generală. Însemnătatea, gravitatea și complexitatea problemelor ce se deschid prin băncile populare și în jurul lor, arată că pe terenul economic vieța și lumina au început să pătrundă la sate. În această mișcare s'au pus cele mai mari și cele mai legitime speranțe. Până azi aceste speranțe nu au fost intru nimic amăgite și avem credința că acest anuar va contribui să câștige încrederea celor ce mai păstrau o îndoială și să întărească și mai mult convingerile acelor ce nu s'au îndoit niciodată de izbanda deplină a acestei mișcări.

Impozite în România.

„Albina“ serie:

Dl N. R. Căpităneanu, secretarul general al ministerului de finanțe, a dat la lumină „Raportul asupra recensământului fiscal din 1905“, care cuprinde, în afară de tablourile rezultate ale recensământului și o introducere explicativă, a dlui Căpităneanu.

Recensământul din anul trecut a constatat un număr de 1.099,875 contribuabili față de 833,258 câți erau în 1900. Sporul a fost deci simțitor.

Dintre impozitele directe, cea mai impusă este proprietatea rurală. Recensământul din 1905 a constatat 7.968,296 hectare arabile producătoare de venit și deci supuse dărilor. Întinderea aceasta de pământ dă un venit anual de 251.465,716 lei, din cari se va preleva un impozit anual de 14.256,884 lei.

Clădirile rurale și urbane au fost găsite cu un venit de 76.739,057 lei și deci supuse unui impozit de 4.988,038 lei, iar pădurile în exploatare, terenurile petrolifere și bălțile au fost supuse la un impozit de 458.836 lei. În total, impozitul fonciar, provenit dela proprietatea rurală, dela casele rurale și urbane și dela păduri, bălți și terenuri petrolifere a fost fixat la 19.703,759 lei.

Impozitul patentei fixe a fost fixat la 3.181,509 lei și a celei proporționale la 1.899,564 lei; în total 5.081,073 lei, față de 2.541.638 lei în 1900.

Impozitul fix al licenței a fost fixat de recensământ la 2.366,317 lei, iar cel proporțional la 749,900 lei.

Zecimile reprezintă un bir foarte însemnat; astfel darea zecimilor de percepere a fost stabilită la 6.901,135 lei, iar a zecimii fondului comunal ($1\frac{1}{2}\%$) la 5.232,625 lei. Totalul fiscal, provenit din impozitul fonciar, din patentă, licență și cele două zecimi, este de 46.634,091 lei.

Mai urmează apoi ca *impozite directe* patru zecimi: zecimile ordinare cari s'a fixat la 9.299,502 lei, zecimile pentru drumuri 5.343,756 lei, zecimile comunale 7.250,182 lei și zecimile pentru camerele de comerț 175.230 lei. Totalul general al impozitelor directe a fost dar hotărât de către recensământul fiscal din 1905, la 68.722,581 lei.

Recensământul fiscal din anul trecut arată că proprietatea mare este mai întinsă decât cea țărănească și că, ce e mai caracteristic, e stăpânită de un număr foarte mic de persoane.

Astfel, 1.015,302 capi de familie țărani stăpânesc 3.319,695 hectare pământ sau 41,66% din totalul întinderii arabile din țară, toate proprietăți de mai puțin de 10 hectare; dimpotrivă 4,171 persoane stăpânesc 3.787,192 hectare pământ sau 47,53% din totalul întinderii cultivabile, toate proprietăți de peste 100 hectare; 36,318 persoane stăpânesc 695,953 hectare sau 873%, proprietăți dela 10—50 hectare și 2,381 persoane stăpânesc 165,456 hectare sau 2,08% proprietăți între 50—100 hectare.

Aceste cifre ne arată, că proprietatea mică țărănească ocupă 40% din suprafața cultivată a țării, pe când proprietatea mare ajunge aproape la 50%; la această proporție trebuie să adăugăm și cele $1\frac{1}{2}$ milioane hectare de păduri pe cari le stăpânește tot proprietatea mare.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 7 Decembrie 1906.

Relațiile financiare pe piața internă s'au îmbunătățit, față de trecut, în măsură însemnată. Această îmbunătățire se resimte pretutindenea. Băncile mari au început a fi mai puțin severe în rezerva lor de întrebuițare a mijloacelor de credit. Cambiile de portofoliu chiar ale băncilor mai însemnate din provincie găsesc plasament pe lângă 5% mult $5\frac{1}{4}\%$. Discontul privat în Viena a fost $4\frac{5}{8}$, în Pesta $4\frac{3}{4}\%$.

La această îmbunătățire a pieții interne au contribuit mai multe cauze. Exportul de aur în America s'a mai redus prin ceeace și poziția pietelor externe s'a mai usurat, iar plata cuponilor de Decembrie a adus sume destul de considerabile în circulațiune. Cu deosebire aceste două împrejurări au provocat schimbarea favorabilă a pieții interne.

Situația băncilor de emisiune deasemenea s'a îmbunătățit. La banca Austro-Ungară deși ultimo pusesse în circulațiune un anumit contingent de bancnote supus la dare, deja în primele zile ale lunii curente, prin însemnatele replătiri ce s'au făcut, acest contingent a dispărut cu totul și în locul lui și-a făcut loc o anumită rezervă liberă de dare. La banca de Anglia fundația metalică a crescut cam în proporția în care a scăzut cea a băncii de Franca. Singură piața Berlinului mai continuă a fi luată în considerare în măsură însemnată. În timpul din urmă s'au prezentat mulțime considerabilă de cambii americane spre discontare. Cu toate acestea nici la Berlin cu atât mai puțin însă la Londra nu se așteaptă urcarea etalonului.

DIN REUNIUNI.

Întrunirea agricolă din Cristian. Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului a ținut Duminecă în 2 Decembrie n. a crt. o întrunire agricolă în comuna Cristian din apropierea Sibiiului, comună cu peste 3000 locuitori, din cari circa 2 treimi sași și o treime români.

Cristianul este o comună puternică săsească, cu hotar mare, roditor și bine lucrat, cu păduri multe la munte și pe dealuri, cu vii și pomaturi și cu soiuri bune de vite.

Sașii au o biserică frumoasă, veche, în mijlocul comunei, și închisă cu ziduri înalte și turnulețe de apărare. În apropierea bisericii și-au zidit în a. crt. o școală frumoasă în stil național.

Sașii au două instituțiuni economice: un institut de bani pentru trebuințele locuitorilor din comună, iar în timpul din urmă au înființat o fabrică de unt (untărie sau lăptărie).

Nici Românii noștri nu stau rău. Și ei își au bisericuța și școala lor, amândouă vechi. Preot și-au ales în toamna aceasta, om tinăr, bine calificat, dela care așteaptă o îndreptare spre mai bine a situației lor. Învățători au doi, oameni tineri și zeloși. Acum se fac pregătirile necesare pentru zidirea unei școale nouă pe deplin corespunzătoare.

Oamenii sunt binefăcuți, deștepți și insetați cum se văd a fi de învățători, pare că ar stă să soarbă dintr'odată povețele ce li-se dau.

După această introducere să revin la obiect.

Din partea comitetului Reuniunii agricole au participat la întrunire membrul Romul Simu și secretarul Victor Tordășianu. Din Săliște a participat domnul I. Foale conducătorul untăriei de acolo și dl învățător Nicolau Iosif din Aciliu.

După săvârșirea liturghiei prin părintele administrator G. Modran din Poplaca, populațiunea a fost invitată să meargă acasă se prânzească și la 11 ore să ne dăm întâlnire la untăria săsească. Aici — după vederea tuturor încăperilor și mașinăriilor etc. — dl Foale, ca specialist, a ținut poporului nostru o prelegere despre folosul untăriilor, despre tainele acestui fel de însoțiri, despre nutrirea vitelor, despre îmbunătățirea soiurilor de vite etc., iar directorul untăriei din Cristian a dat și dânsul îndrumări folositoare și a împrăștiat unele nedumeriri ce le aveau țărani noștri români din Cristian referitor la clasificarea laptelui. Mulțumim domnului director pentru buna primire ce ne-a făcut.

Dela untărie am mers la școală, unde membrul comitetului R. Simu a deschis număroasa adunare compusă din bărbați, bătrâni, juni, femei, fete și copii. A vorbit despre datorințele față de biserică și școală, despre educație, despre folosul cetitului și despre însoțiri; a atins apoi în treacăt chestiunea desore lucrarea mai rațională a pământului, despre creșterea vitelor, despre pomărit, vierit, și despre păstrare.

A urmat la rând domnul învățător Nicolau Iosif, care — ca specialist — a ținut o prelegere foarte frumoasă și instructivă despre cultura viilor, despre cultură vitei americane, despre boalele și dușmanii viei și despre modul combaterii acestora. D-nul Iosif a făcut o impresie nu se poate mai bună cu prelegerea sa și cu mulțimea de îndrumări practice ce a dat poporului.

Dl Simu a ținut apoi o prelegere practică din stupărit. Pentruca prelegerea să fie cât mai intuitivă s'a dus dela Sibiu o coșniță mobilă cu toate părțile sale și cele mai indispensabile rechizite de stupărit. Coșnița și rechizitele s'au dăruit școlii pentruca să servească ca bază a stupăritului rațional în comună și ca model pentru ceice ar fi căpătat indemn pentru cultura albinelor.

În fine dl Tordășianu a ținut cu îndemănarea sa recunoscută o prelegere despre folosul însoțirilor, în-deosebi a însoțirilor de credit sistem Raiffeisen. Dupăce d-sa a sfârșit, au luat cuvântul la obiect mai mulți din cei de față, și astfel s'a isbitut a se face subscrierile trebuincioase pentru înființarea unei astfel de însoțiri de credit.

A urmat cina și în decursul ei mai ales discuțiuni economice.

Cristiereni s'au purtat brav. Le dorim multe succese pe urma acestei întruniri agricole, care a fost una din cele mai bine isbitute.

Expoziția de vite (XV) din Săsciori (cercul Sebeșului), aranjată de Reuniunea de agricultură română din comitatul Sibiului, s'a ținut în 21 Octombrie n. a. crt.

La această expoziție au fost reprezentați cu vite locuitorii din comunele: Săsciori, Sebeș, Loman, Răchita, Strugari, Cacova, Laz, Deal și Căpâlna.

Expoziția a fost condusă de viceprezidentul reuniunii, d-nul Ioan Chirca, azistat de membrul din comitet, Dr. Petru Șpan și de secretarul Victor Tordășianu. Comisia economică comitatensă a avut de reprezentant pe dl primpretor I. Schöpp.

Vitele expuse au aparținut, cea mai mare parte rasei „Pinzgau“ încrucișată cu rassa indigenă.

Expozanți au fost în total 73.

Juriul și-a îndeplinit lucrările în timp de peste 3 ore când a urmat premiarea, precedată de un discurs frumos al dlui Chirca despre cultura vitelor și în legătură cu aceasta despre cultura nutreturilor artificiale. Dl Tordășianu a vorbit despre modul de lucrare al reuniunii agricole.

La fine s'au distribuit premiile în bani cu sume de câte 4—10 coroane.

CRONICA.

Situația băncii Austro-Ungare la finea lunii trecute a fost următoarea: Circulația de bancnote K 1,886.855,000 (+ 48.269,000), stocul metalic K 1.469.637,000 (— 801.000), portofoliul cambial K 682.178,000 (+ 20.235,000) lombard, K 64.601,000 (+ 3.171,000) și rezerva bancnotelor libere de dare K 19.770,000.

O nouă bancă de parcelări și arândări e pe cale a se fondă în Timișoara. Titlul îi determină în deajuns scopul. Pentru cine cunoaște relațiile proprietăților de pământ din Bănat nu va fi greu să procească succesul unei astfel de întreprinderi. Trebuie să spunem însă că fondatorii sunt tot numai străini. Firește, străinii înțeleg mai curând ca noi conjucturile de afaceri și sunt totdeauna gata a le folosi. Întrebăm însă, n'ar fi cu puțință ca și unele dintre băncile noastre să alcătuiască — dacă nu bancă — cel puțin un consorțiu pentru astfel de afaceri? Da sau ba?

BIBLIOGRAFIE.

Anuarul Băncilor române pe 1907. Anul VIII. Editura Delegațiunii exmise de conferența directorilor de bancă din 25—26 Iunie 1898. Sibiu. Tiparul Tipografiei arhidiecezane 1906. Acest anuar a apărut zilele aceste. El se extinde pe 160 pagine, form. 8° mare cuprinde afară de partea calendaristică: Terminele ultime pentru administrarea dărilor și com-petintelor erariale. Trageri la sorți. Scadența cupoanelor. Șematismul societăților financiare române în număr de 110. La fiecare bancă se dă numele ei întreg în românește, ungurește și nemțește împreună și sediul, cu poșta ultimă și comitatul, apoi se arată în general toate datele mai importante despre fiecare bancă, anume anul fondării, capitalul, prețul acțiunilor, dividenda, prescrierea cupoanelor, dreptul de votare, semnarea firmei, unde se fac publicațiunile oficiale, revirementul anului ultim și ramii de operațiune. Urmează numele membrilor direcțiunii, ale membrilor comitetului de supraveghiere și ale funcționarilor, bilanțul complet pe 1905 și contul profit și pierdere, împreună cu distribuirea profitului net și a cotei de binefacere pe anul 1905.

La fine este dat bilanțul general al băncilor române pe 1905 și sumarul institutelor de credit.

Prețul anuarului frumos și bine legat costă K 3 și se poate procura dela Administrația „Revistei Economice“, Sibiu (Nagyszeben).

„Tovărășia“, cunoscuta foaie pentru propaga-garea ideii însoțirilor a început să apară ca supliment.

la „Libertatea“ din Orăștie. Cine a urmărit ideile ce le propagă „Tovărășia“ și scopurile ce le urmărește numai bucură se va putea de modul cum redactorul ei, dl Vasile C. Osvadă a știut să o facă accesibilă cercurilor largi ale poporului. Prin „Libertatea“ această foaie va pătrunde tot mai mult în straturile poporului și va aduce — suntem siguri — roade bune și îmbelșugate. Dorim din parte-ne succese frumoase!

Matematica financiară. Interese compuse, rente, anuități, efecte publice, curs asigurări asupra vieții și tabele de prof. Aurel Ciorțea, Brașov, 1906.

Despre această carte, căreia din capul locului trebuie să-i dăm epitetul *de bună* am mai amintit într'unul din numerii trecuți ai „Revistei Economice“. Ne îndeplinim o datorie față de munca serioasă depusă în această lucrare când revenim azi mai pe larg asupra ei.

Sub numirea de *Matematică financiară*, titlu adoptat pentru întâia dată de autor, dl prof. Ciorțea cuprinde întreg materialul de tractat în școalele comerciale superioare din domeniul aritmeticii politice, ceea ce de altcând se poate deduce cu ușurință din însăși titlul cărții. Materialul, cu puține modificări, e împărțit amănunțit acestui titlu.

Intereselor compuse le premerge — cum e și firesc — câteva explicații asupra intereselor simple și asupra *intereselor decursive și anticipative*. Relația dintre interesele decursive și anticipative, care, să fim sinceri, multora ne e prea puțin clară și a cărei necețitate o simțim aproape zilnic, este simplu și deslușit expusă așa că ea poate fi înțeleasă la prima citire. Tot în același mod este explicat *factorul de interes*, acel indispensabil factor fără care nu poți face nici un pas în problemele aritmeticii politice.

La explicarea intereselor compuse, autorul conduce la formula generală pe cetitorul său aproape pe nesimțite și fără nici o greutate cu un simplu exemplu aritmetic. Cu ajutorul formulei generale rezolvă prin logaritmi un exemplu practic. Paralel cu aceasta arată ce sunt tabelele practice pentru calcularea intereselor compuse, în cazul nostru tabela I, și, pentru probă rezolvă același exemplu. Totasemenea purcede la explicarea scontării de interese compuse cu care în legătură și pentru demonstrare tractează tabela a II-a, care nu cuprinde altceva decât valorile reciproce ale numerilor din tabela I.

În capitolul intereselor compuse însă pe lângă cele arătate până aci se mai tractează, la loc potrivit, *procentul conform* adică relația dintre procentul anual și procentul corespunzător pe anumite perioade din an, de ex. pe jumătate sau pe un sfert de an. Calea pe care se purcede la explicarea procentului conform e cea mai nimerită. Autorul își propune a calcula procentul conform semestral pentru procentul anual de 4% și adică în așa chip că capitalizează ambele cazuri pentru a ajunge la același rezultat. Procedura aceasta ușurează mult înțelegerea acestei chestiuni de mare însemnătate în calculul intereselor.

În sfârșit tot în legătură cu acest capitol se tractează aflarea termenului mediu, a timpului, a procentului și interpelarea, toate în așa mod încât pot fi înțelese cu cea mai mare ușurință.

La rente se caută mai întâi care este formula matematică pentru valoarea la care poate ajunge după un anumit număr de termene o rentă depusă regulat în fiecare termen și anume întâi pentru cazul când renta se depune anticipativ, la începutul termenelor și al doilea pentru cazul când se depune decursiv adică

la sfârșitul termenelor. Ori, aceasta calculare nu e altceva decât o capitalizare de rente. Ca urmare ni-se explică apoi amănunțit cazul invers adică cazul când se caută a se afla valoarea de azi a unor rente ce au a se depune în decursul unui număr anumit de termene ceea ce — foarte ușor de înțeles — iarăș nu e decât o scontare de rente.

Paralel cu acestea ni-se arată și explică calcularea cu tabele și anume pentru cazul capitalizării rentelor, tabela a III-a, și pentru cazul scontării lor tabela a IV-a. Autorul nu se mulțumește însă — ca mulți alții — numai cu întrebuintarea empirică a tabelelor, ci le dă și cuvenită explicație. Dovedește că tabela a III-a nu este alta decât o sumare a numerilor din tabela I, iar tabela a IV-a o sumare a celor din a II-a.

Nu mai puțin interesante și folositoare mai sunt în acest capitol și cazurile când numărul termenilor e necunoscut, și vom să-l aflăm sau vom să calculăm din formulele generale o anuitate sau un procent necunoscut. Și aceste ca și celelalte chestiuni sunt simplu și deslușit expuse.

(Va urma).

Dr. A. C. Cuza, profesor de economie politică la universitatea din Iași și unul dintre cetitorii Revistei noastre ne trimite minunata sa scriere *Despre Poporație* a cărei apariție, la timpul său, a făcut pretutindenea cea mai bună impresie. Mulțămim dlui Cuza pentru onoarea ce ne-o face. Cartea d-sale ne va face bune servicii în preocupățiunile noastre asupra „Chestiunii economice române“ a cărei cel mai principal obiect e tocmai populația.

SUMAR.

Repriviri. — Anuarul Băncilor Populare din România pe anul 1905. — **Impozite în România.** — *Revista financiară:* Situațiunea. — *Din reuniuni:* Întrunirea agricolă din Cristian, Expoziția de vite (XV) din Săsciori. — *Cronică:* Situația băncii Austro-Ungare, O nouă bancă de parcelări și arândări. — *Bibliografie:* Anuarul băncilor române pe 1907, „Tovărășia“, Matematica financiară, Dr. A. C. Cuza.

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 5 Decembrie 1906.

Grâu de Bănat	per 100 kg. vinde	13-95—14-80
„ „ Tisa	„ „ „ „	14-25—15-40
„ „ Pesta	„ „ „ „	14-10—15-10
„ „ Alba-reg.,	„ „ „ „	14-10—14-90
„ „ Bacica,	„ „ „ „	14-00—14-85
Secară	„ „ „ „	12-50—12-75
Orz	„ „ „ „	12-50—12-80
Ovăș	„ „ „ „	14-50—15-—
Porumb	„ „ „ „	9-20—12-0
Rapiță,	„ „ „ „	30-50—32-—
Slănină de porc B.-Pesta	„ „ „ „	141-—
Untură (clisă)	„ „ „ „	109-110-—

